

İlaç Pazarı & Firma Değerlendirmesi

Dr. Öğr. Üyesi Soner METE

ilaç pazarı (sektör) ve Firma değerlendirmesi

□ ilaç sektörü,

- ❖ beşeri ve veteriner hekimlikte

- ✓ tedavi edici,

- ✓ koruyucu ve

- ✓ tanı amaçlı olarak kullanılan

- ✓ sentetik,

- ✓ bitkisel,

- ✓ hayvansal ve

- ✓ biyolojik kaynaklı kimyasal maddeleri

- ❖ farmasötik teknolojiye uygun olarak üreterek tedaviye sunan bir sanayi dalıdır.

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

- **İlaç sektörü,**
 - Yüksek katma değerli ürünler geliştirmesi ve üretmesi,
 - Ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitilmiş personele yoğunlukla istihdam sağlaması,
 - Ar-Ge potansiyelinin yüksek olması,
 - tıp ve eczacılık alanlarına teknolojik ve bilimsel katkı sağlaması açısından
- stratejik bir sektör olarak değerlendirilmektedir.

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

- **Ülkenin ilaç sektörü neden önemlidir?**
 - Halk sağlığının korunması
 - Sağlık hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulabilmesi
 - Ekonomik kalkınma açısından
 - Savaş, epidemik hastalıklar ve olası bir ambargo gibi faktörler karşısında ülkenin ilaç ihtiyacını karşılayacak üretim yapabilen

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

- İlaç pazarı AR-GE Yatırımı ilaç keşfi ve yeni uygulama alanlarıyla artmaktadır.

Hastalık yapıcı
mikrop (germ) teorisi
ve antibiyotiklerin
keşfi

aseptik cerrahi
uygulamaları

anestezik
maddelerin
geliştirilmesi

vücudun
görülemeyen
bölgelerinin
görüntülenebil
mesi

moleküler
biyoloji ve
rekombinant
teknikler

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

Küresel İlaç Sektörü

- Dünya nüfusu arttıkça,
 - Toplumların refah seviyesi,
 - Demografik özellikleri,
 - Yaşam koşulları değiştikçe
 - Dünyanın ekosistemi etkilendikçe

❖ İnsanların sağlık sorunları da çeşitlenerek artmaya devam etmektedir

ilaç pazarı ve Firma değ erlendirmesi

Küresel İlaç Sektörü

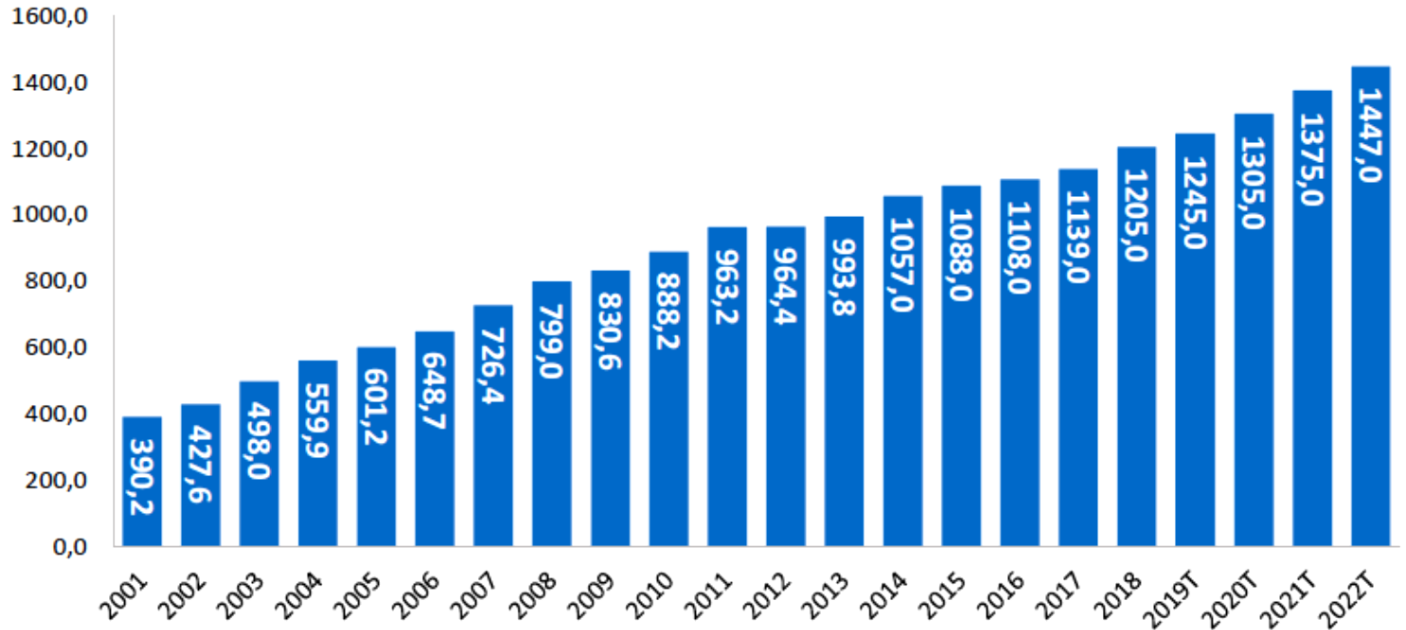

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

Küresel İlaç Sektörü

- ❖ İlaç sektörü dünya genelinde hem üretim hacmi hem de ticaret kapasitesiyle ekonominin en kritik sektörlerinden biridir.
- ❖ Küresel ilaç pazarı 2018 yılında %5 büyüme ile 1,2 trilyon dolar
- ❖ Son on yıldır yıllık ortalama %4,2 olarak büyüme
- ❖ Sektörün 2023 yılında 1,5 trilyon doları aşkın bir pazar büyüklüğüne ulaşmasını beklenmektedir.

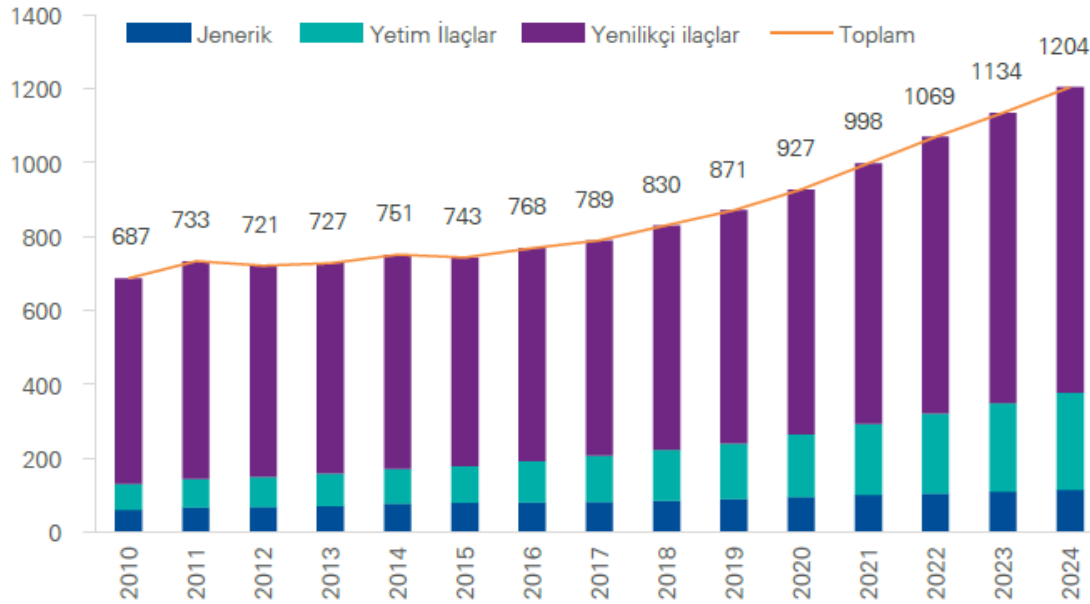
Küresel İlaç sektörü Büyüklüğü (milyar dolar)

ilaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

Küresel İlaç Sektörü

Dünya reçeteli ilaç satışlarının dağılımı ve tahminler (milyar dolar)

Kaynak: Evaluate, Haziran 2018

- ❖ Dünya genelinde reçeteli ilaç satışlarının önümüzdeki 5 yılda her yıl ortalama yüzde 6,4 oranında büyüyeceği öngörülüyor
- ❖ Burada en hızlı artışın 'yetim ilaç' yani nadir hastalıkların tedavisinde kullanılan ilaçlar kategorisinde olması beklenirken, jenerik (eşdeğer) ilaç satışlarında artışların ise görece sınırlı kalması bekleniyor
- ❖ 2018 yılında yüzde 16,6'lık bir paya sahip yetim ilaçların 2024 yılında yüzde 21,8'lik bir paya ulaşması tahmin ediliyor.
- ❖ Eşdeğer ilaçların payının ise yüzde 10,1'den yüzde 9,5'e gerileyeceği öngörülüyor

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

Küresel İlaç Sektörü Ticaret Hacmi

2018 Yılı Küresel İlaç Dış Ticaretinde İlk 20 Ülke

Ülke	Dış Ticaret Dengesi	İhracat	İthalat	Dış ticaret hacmi
ABD	- 67,956,524	48,391,339	116,347,863	164,739,202
Almanya	38,850,048	96,765,012	57,914,964	154,679,976
İsviçre	45,214,651	75,199,911	29,985,260	105,185,171
Belçika	6,979,252	47,610,710	40,631,458	88,242,168
Hollanda	13,753,216	43,335,654	29,582,438	72,918,092
İrlanda	40,713,014	53,490,501	12,777,487	66,267,988
Birleşik Krallık	- 252,946	30,003,842	30,256,788	60,260,630
Fransa	8,628,719	33,843,745	25,215,026	59,058,771
İtalya	1,028,575	27,738,585	26,710,010	54,448,595
Çin	- 19,033,886	8,866,142	27,900,028	36,766,170
Japonya	- 19,963,349	5,546,983	25,510,332	31,057,315
İspanya	- 4,052,292	12,275,063	16,327,355	28,602,418
Kanada	- 4,649,999	7,868,196	12,518,195	20,386,391
Danimarka	9,967,296	14,419,884	4,452,588	18,872,472
Avusturya	2,764,609	10,048,868	7,284,259	17,333,127
Hindistan	12,215,931	14,277,180	2,061,249	16,338,429
İsveç	4,039,292	8,650,621	4,611,329	13,261,950
Macaristan	802,440	6,389,628	5,587,188	11,976,816
Rusya	- 9,790,373	791,999	10,582,372	11,374,371
Polonya	- 3,659,783	3,823,568	7,483,351	11,306,919

Kaynak: Trademap (30 GTİP kapsamındaki dış ticaret verileri baz alınarak hazırlanmıştır, (Bin \$)

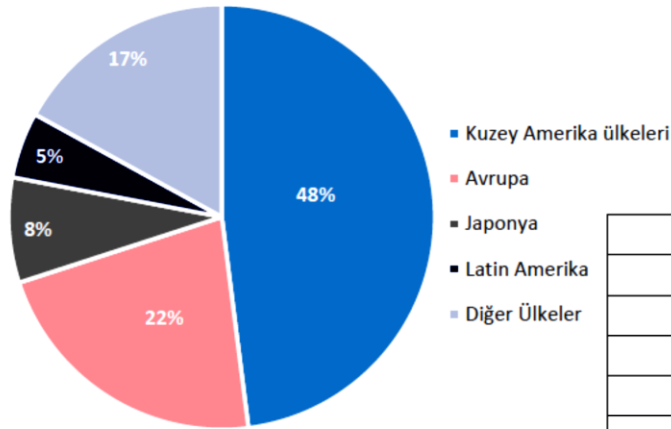
- ❖ İlaç sektörünün dünya **ticaret hacmi içindeki payı %2** civarında olup dünya ilaç ihracatı 2015-2018 döneminde yıllık ortalama %4 hızla büyümüştür
- ❖ İlaç sektöründe gerçekleşen dış ticaret hacmi bakımından en yüksek hacme sahip ülke **ABD'dir**
- ❖ Küresel ilaç sektöründe **Almanya** ise 154,6 milyar dolar ile ikinci en büyük dış ticaret hacmi gerçekleştiren ekonomidir.
- ❖ ABD 2018 yılında 67,9 milyar doları dış ticaret açığı vermesine rağmen, Almanya aynı dönemde 38,8 milyar doları dış ticaret fazlası vermiştir

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

Küresel İlaç Sektörü

- ❖ Küresel ilaç sektörü liderliğini ABD sürdürmektedir.
- ❖ ABD'yi Çin ve Japonya takip etmektedir
- ❖ En yüksek payı bulunan on ülke, 2018 yılsonu itibarıyla 1,2 trilyon dolar hacme ulaşan küresel ilaç pazarının %90'ını oluşturmaktadır
- ❖ Dünyanın üçüncü büyük sektörü konumunda bulunan ilaç sektörünün önümüzdeki dönemde de yüksek hızla büyümeye devam edeceği düşünülmektedir.

Dünya ilaç sektörü satışlarının bölgesel dağılımı

Dünya İlaç Pazarı (milyar dolar)	2018	2017	2016
ABD	485	457,0	450,6
Çin	132	84,6	80,3
Japonya	86	76,0	80,1
Almanya	54	43,0	40,7
Fransa	37	34,2	33,1
İtalya	34	30,3	28,6
Brezilya	32	25,4	21,0
İngiltere	28	23,5	23,8
İspanya	25	21,9	20,9
Kanada	22	21,0	19,3

Kaynak: IQVIA, IEIS

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

Küresel İlaç Sektörü

Dünya çapında satışlar (milyar usd)		
Tedavi alanı	2017	2024 (Tahminler)
Onkoloji	104	233
Anti-Diyabet	46	60
Romatizma ilaçları	56	57
Aşılar	28	45
Antiviraller	42	40
İmmünosupresanlar	14	38
Bronkodilatör	27	32
Dermatoloji	13	30
Duyu Organları	22	27
Anti-Hipertansif	23	24
Antikoagülanlar	17	23
MS terapileri	23	22
Anti-fibrinolitikler	13	20
Antihiperlipidemikler	11	16
Anti-Anemik	8	16
İlk 15	455	683
Diğerleri	379	567
Toplam	824	1250

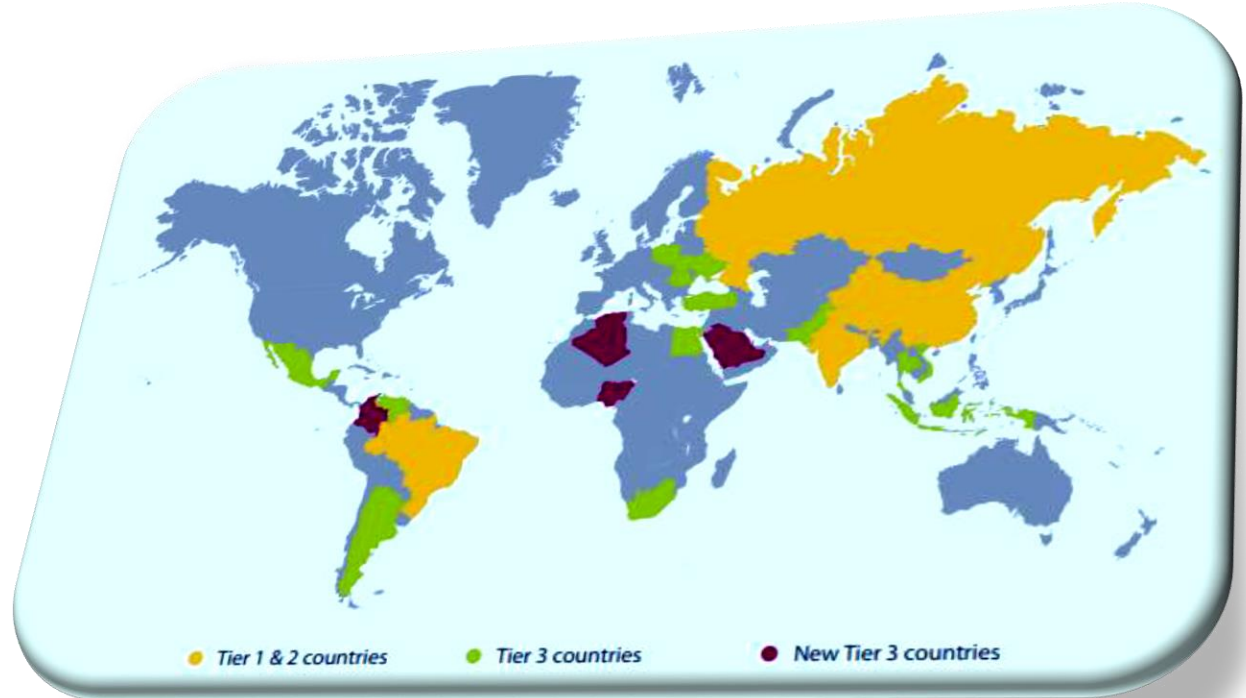
Kaynak: Evaluate, Haziran 2018

- ❖ Dünya ilaç pazar üretiminin 2018 yılsonu itibariyle %48'ini Kuzey Amerika gerçekleştirirken %22'sini Avrupa ülkeleri oluşturmaktadır
- ❖ Brezilya, Hindistan, Rusya ve Çin gibi gelişmekte olan ülkeler de pazar dağılımında ön plana çıkmaktadır
- ❖ Küresel olarak yapılan satışlarda en çok pay onkoloji ilaçlarında olmaktadır
 - ❖ Önümüzdeki yıllarda da artması ve 2022 yılında %15-20 aralığına ulaşması beklenmektedir
- ❖ Payı çok hızlı artacak bir diğer ilaç kategorisinin ise vücudun bağışıklık sisteminin etkinliğini artıracak olan ilaçlar olacağı tahmin ediliyor.

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

Küresel İlaç Sektörü

- ❖ 2010 yılında IMS Sağlık şirketi “Pharmerging” piyasalar kavramını tanımlamışlardır
- ❖ İlk seviye ülkesi olarak sadece **Çin** bulunurken
 - İkinci seviye ülkeleri ise **Brezilya, Hindistan ve Rusya**
 - 3. seviye ülkeleri ise **Türkiye**’nin de içinde bulunduğu Polonya, Arjantin, Ukrayna, Meksika, Venezuela, Romanya, Suudi Arabistan, Kolombiya vd.

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

Küresel İlaç Sektörü

- ❖ Global Data'nın 2018 yılı Küresel İlaç Sektörü raporuna göre, **Pfizer** %5,6 ile küresel pazarda en yüksek paya sahiptir.
- ❖ Aşağıda sayılan şirketler, toplam sektörün üçte birinden fazlasını kontrol etmektedir.
 - ❖ Novartis % 5,44
 - ❖ Hoffmann-La Roche Ltd % 4,69
 - ❖ Merck & Co Inc % 4,44
 - ❖ Johnson & Johnson (J&J) % 4,27
 - ❖ GlaxoSmithKline Plc % 4,19
 - ❖ Sanofi % 4,11
 - ❖ AbbVie Inc % 3,43
- ❖ Dünya ölçeğinde reçeteli ilaç satışlarında pazar lideri mevcut durumda Pfizer olsa da 2024 yılında Novartis'in en yüksek satış rakamına ulaşacağı tahmin ediliyor. Roche, Johnson&Johnson ve Sanofi'nin de reçeteli ilaç satış gelirlerinde hızlı artışlar kaydedeceği öngörülüyor.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Sektörünün Önemi

❑ Değişen demografik özellikler ve ihtiyaçlar

- Dünyada yaşlanan nüfus,
 - uzayan insan ömrü,
 - sosyoekonomik ve ekolojik değişimler
- önümüzdeki dönemde sağlık hizmetlerine olan ihtiyacı artıracaktır.

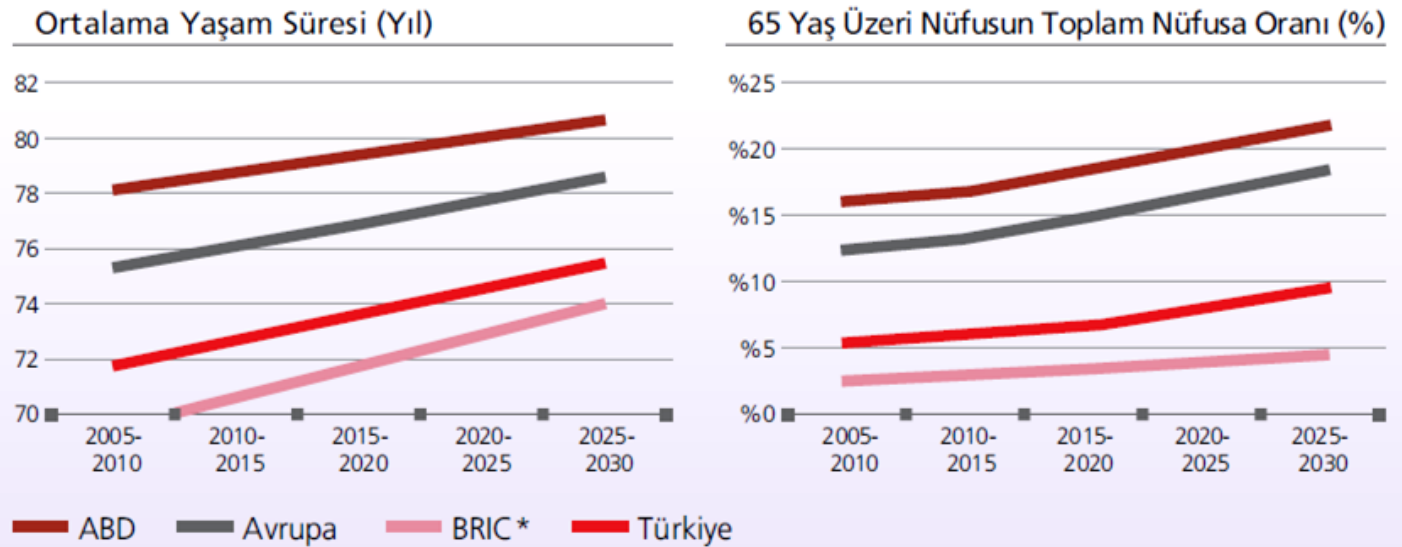
❖ 75 yaş üstü insanların

%80'i en az 1 reçeteli, **%36'sı** en az 4 reçeteli ilaç kullanmaktadır

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Değişen demografik özellikler ve ihtiyaçlar

Şekil 1 - Ortalama Yaşam Süresi ve 65 Yaş Üzeri Nüfusun Toplam Nüfusa Oranı

* BRIC: Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin

Kaynak: Dünya Sağlık Örgütü, OECD, Earthtrend

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Değişen demografik özellikler ve ihtiyaçlar

- Nüfus artışı ve yaşam süresinin uzamasına ek olarak değişen beslenme alışkanlıkları ve daha hareketsiz yaşam tarzının etkisiyle insanların kronik hastalıklara maruz kalma süresinde artış öngörülmektedir.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Değişen demografik özellikler ve ihtiyaçlar

- ABD'deki kanser hastalarında 5 yıl hayatta kalma oranı 1980'lerde %53 iken, günümüzde %66'ya çıkmıştır. Onkoloji tedavi grubu 2011-2015 döneminde yıllık ortalama %5-8 büyüyeceği öngörülmüştür.
- 2004 yılında gelişmekte olan ülkelerde 639 milyon insanda hipertansiyon görülmekteyken, 2025'te bu sayının 1 milyara çıkması beklenmektedir. Aynı şekilde 2011'de 366 milyon olan diyabet hastalarının sayısının 2030'da 552 milyona ulaşması beklenmektedir.
- Önümüzdeki 20 yıl içerisinde yer kürenin 0,2 °C daha ısınması ve buna bağlı sera gazı salınımı ile astım, bronşit gibi solunum hastalıklarının artması beklenmektedir. solunum ilaçları 2015 yılında en çok tüketilen 3. tedavi grubu olacaktır.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Yeni ilaç ve tedavilerin insan hayatındaki yeri

- AB Sağlık Yüksek Komitesi tarafından yapılan tanıma göre yeni ilaç ve tedaviler:
 - Henüz tedavisi olmayan bir hastalığın tedavisi için tamamen yeni bir ilacın geliştirilmesini veya farklı bir kullanım programı gibi hastalara yönelik yararları iyileştirmek üzere bilinen farmasötik formülasyonların değiştirilmesi olarak tanımlanır
- Sağlık hizmetlerine yönelik ihtiyacın ve kronik hastalıkların artışı ile birlikte ilaç sektöründe inovasyon ve yenilikçi ilaç ile tedaviler önem kazanacaktır

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

- İlaç sektörü, yüksek maliyetli ve uzun süren Ar-Ge çalışmaları içermesi sebebiyle dünyada yapılan toplam Ar-Ge harcamalarında ilk sırada yer almaktadır.
- 2018 itibarıyla 172 milyar dolar seviyesinde olduğu hesaplanan AR-GE harcamalarının
 - 2024 yılında 204 milyar dolar seviyesine çıkması bekleniyor
 - ARGE harcamalarında pazar lideri olan Roche'ın bu konumunu koruması öngörülürken, en hızlı artışları kaydedecek firmaların Celgene ve Novo Nordisk olacağı düşünülüyor
- 2011 yılında Türkiye'de Ar-Ge harcaması 60 milyon ABD doları olup Türkiye ilaç sektörünün global Ar-Ge harcamaları içerisindeki payı %0,05 olmuştur.

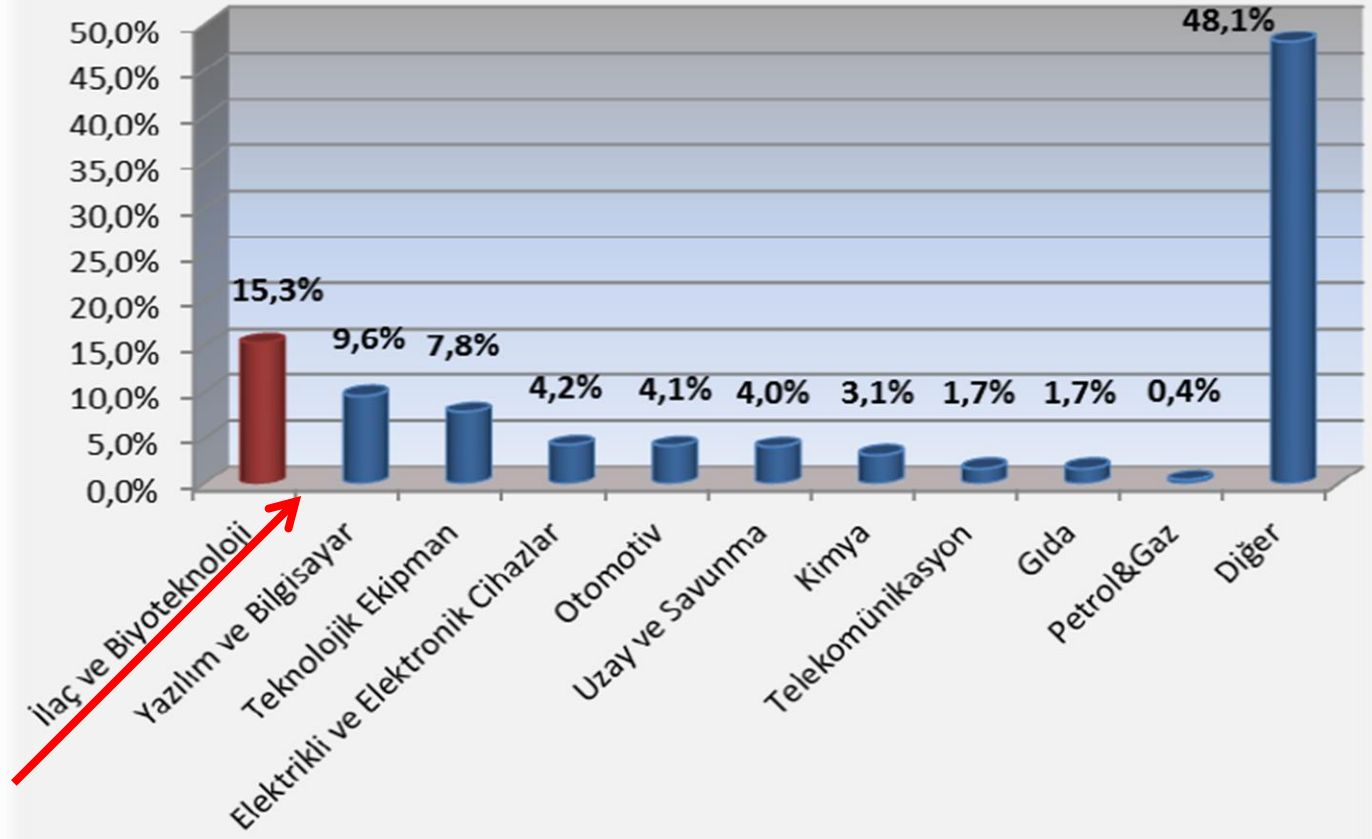
İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

- İlaç sektöründe Ar-Ge diğer sektörlerle kıyaslandığında farklı özelliklere sahiptir
 - Temel araştırma
 - Molekül bulma, var olan moleküllerin yeni kullanım alanlarını bulma ve yan etkisi olan bir ilacın tekrar değerlendirilmesi
 - Klinik araştırma
 - İnsan katılımlı olması
 - Klinik testler

UZUN VE MALİYETLİ BİR SÜREÇTİR

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

Dünya'da Toplam Ar-Ge Harcamalarının Sektörel Dağılımı

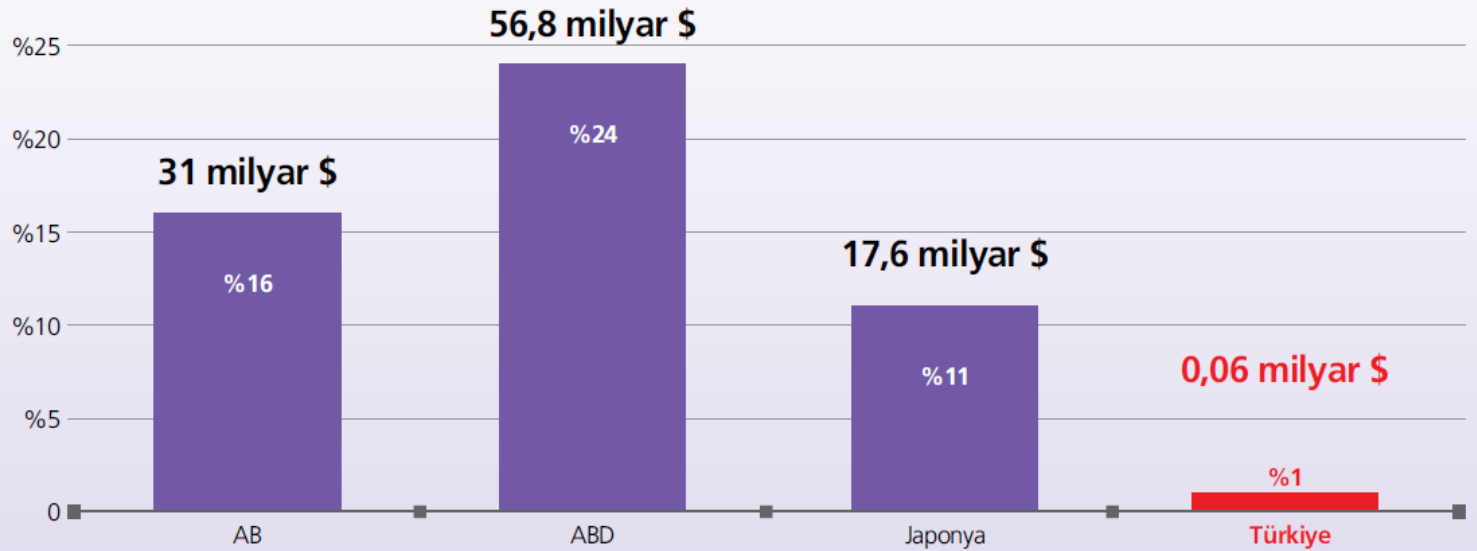
Kaynak: EFPIA, 2012

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

Dünya'da Toplam Ar-Ge Harcamalarının içerisinde ilaç Ar-Ge

İlaç sektörü dünya genelinde ülkelerin Ar-Ge harcamaları içerisinde en çok paya sahip sektördür

Şekil 8 - İlaç Ar-Ge Harcamalarının Toplam Ar-Ge Harcamaları İçerisindeki Payı, 2011

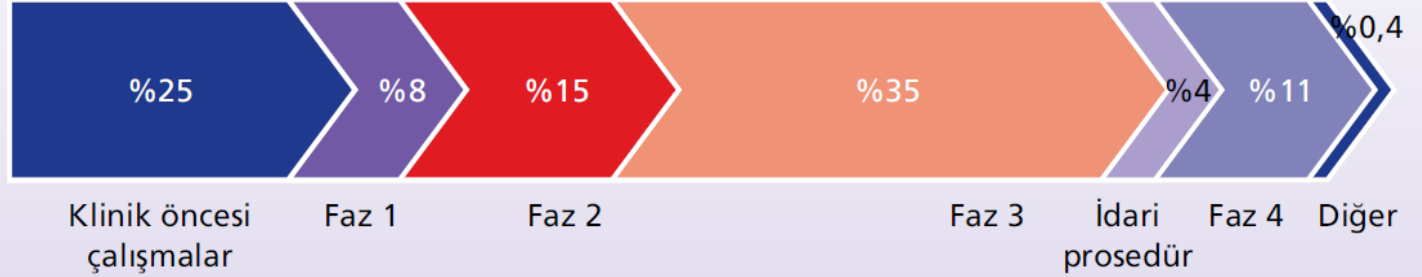

Kaynak: EU Industrial R&D Investment Scoreboard, 2011, TUIK

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Şekil 2- Avrupa Genelinde İlaç Firmalarının Ar-Ge Bütçe Dağılımı

Orjinal bir ilacı geliştirme maliyeti 1,3 milyar \$

Kaynak: EFPIA Endüstri Göstergeleri, 2011

- Uzun ve maliyetli bir süreç

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

- ❖ 5.000 ile 10.000 arasında bileşiğin test edildiği **linik öncesi faz** yaklaşık 3-6 yıl sürmekte ve 330 milyon \$'a mal olmaktadır.
- ❖ Bu süreçte üzerinde testler yapılan yaklaşık 250 bileşik, klinik araştırmalar safhasına geçmektedir.
 - **Faz 1** çalışmalarında 20-100 sağlıklı gönüllüde ilacın güvenilirlik ve toksisite açısından uygun dozu araştırılır.
 - **Faz 2** çalışmalarında Faz 1'den geçen doz ayarının etkinliği 100-500 gönüllü hasta üzerinde test edilir.
 - **Faz 3** çalışmaları çok merkezli, çokuluslu olmak üzere 1000-1500 gönüllü hasta üzerinde gerçekleştirilir. Burada ilacın etkinliğinin kanıtlanması ve yan etki takibi amaçlanır.
- Bu fazlar toplamda 6-7 yıl sürmekte ve 770 milyon \$'a mal olmaktadır.
 - **Faz 4** çalışmaları ruhsat almış ilaçlar için uzun süreli güvenilirlik için izleme çalışmalarıdır, 0,5-2 yıl sürmekte ve ortalama 220 milyon \$'a mal olmaktadır.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Ar-Ge Değer Zinciri

	Aşama 1	Aşama 2	Faz 1 - Faz 2 - Faz 3	Aşama 4	Aşama 5
	Temel araştırma	Preklinik Çalışmalar	Klinik Çalışmalar (Faz I, II ve III)	Onay ve Ruhsat	Faz IV
Aktivite	Hedefleri tanımlamak üzere temel araştırma ve keşif çalışmaları, laboratuarda gerçekleştirilen yeni bileşikler üzerindeki ilk araştırmalar	İnsanlar üzerinde test etmeden önce ilaçların farmakodinamik, farmakokinetik ve toksisite testleri	Aday moleküllerin güvenilirliğini ve etkinliğini göstermek için klinik deneyler ve insanlar üzerindeki çalışmalar	Faz 3'ü başarı ile tamamlayan yeni ilaç molekülleri için onay ve ruhsatlandırma süreçlerini takiben pazara giriş	Pazara giriş sonrası daha geniş kitlede uygulamaların ve yan etkilerin izlenmesi
	Erken evre araştırmaları, temel araştırma ve klinik öncesi araştırmaları kapsar.		Faz 1: 20-100 kişi Faz 2: 100-500 kişi Faz 3: 1000-5000 kişi		
Aktör	Üniversiteler, KOBİ'ler ve ilaç şirketleri	Üniversiteler, KOBİ'ler ve ilaç şirketleri	Üniversiteler, Klinik araştırma şirketleri ve ilaç şirketleri	İlaç şirketleri	İlaç şirketleri
Süre	4-6 yıl	1 yıl	4-6.5 yıl	1-2 yıl	...

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Ar-Ge çalışmaları için yeni iş modelleri

- İlaç firmalarının temel araştırmalarda dış kaynaklardan yararlanması yeni bir iş modeli olarak öne çıkmaktadır
 - Küçük ve orta ölçekli araştırma şirketlerinden hizmet alarak
 - Temel araştırmada, dış kaynakların olgunlaştırılmış Ar-Ge projelerini ticarileştirerek
 - Küçük ve orta ölçekli girişimci araştırma firmaları ve üniversiteler
 - Daha düşük maliyetli coğrafyalarda Ar-Ge çalışmaları yürüterek

Ar-Ge harcamalarında
%5 ile %10 arasında bir tasarruf

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Tıp ile teknolojinin ilişkisi

- Teknolojinin ilerlemesi ile Ar-Ge süreçleri desteklenecek ve yeni teknolojiler yeni ilaç ve tedavilerin geliştirilmesinde rol oynayacaktır.
- Klinik araştırma süreçleri bilgisayar destekli sanal metabolizma uygulamaları ile gelişecek, kısalacak ve klinik deneme oranı giderek azalacaktır.
- Önümüzdeki 12 yıl içinde klinik araştırma sürecinin bazı kısımları büyük ölçüde sanal ortamda yürütülecektir.
- Bilgisayarlı ilaç tasarımı uygulamaları yaygınlaşacaktır.
- Genom uygulamalarının kullanılabilirliği arttıkça kişiselleştirilmiş ilaç uygulamaları hayata geçirilecektir.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Ar-Ge ve üretimde biyoteknolojik ürünler

- Dünya ilaç sektöründe son 20 yılda en çok gelişim gösteren alanlardan biri biyoteknoloji olmuştur.
- Biyoteknoloji firmaları için iş planının en önemli kısmı yeni ilaç geliştirme maliyetlerinin finansmanı için gerekli kaynaklara ulaşmaktır
- 2015'te toplam 80 milyar \$'lık satış değerine sahip biyoteknolojik ilaçların patent süresinin sonlanması beklenmektedir
 - Hindistan ve Kore gibi ülkelerde biyobenzer ilaç sektörünün gelişim göstermesi beklenmektedir
- ABD'de biyoteknoloji firmalarına ayrılan finansman yıldan yıla artmaktadır

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Gelişmekte olan ekonomiler

- ❖ ilaç sektöründe de gelişmekte olan ekonomiler olarak adlandırılan **Çin, Brezilya, Rusya, Hindistan ve Türkiye**
- ✓ gerek sektörün büyüklüğü ve büyüme hızı,
- ✓ gerekse de sahip oldukları potansiyel ile küresel ilaç şirketlerinin dikkatini daha çok çekeceklerdir

Tablo 1- 2010-2015 İlaç Sektörü Büyüme Beklentileri

2010 - 2015 Büyüme Beklentileri

ABD	%0 - 3
AB5*	%2 - 3
Çin	%19 - 22
BRIT**	%11 - 14***
Küresel ortalama	%3 - 6

* ABs: Almanya, Fransa, İtalya, İspanya, İngiltere

** BRIT: Brezilya, Rusya, Hindistan ve Türkiye

*** IMS "Changing Fundamentals: New Era For Pharma Perspectives to 2016 and beyond", 2012 raporunda Türkiye'nin 2011-2016 arasında yıllık ortalama bileşik büyüme oranı %2,8'e indirilmiştir.

Kaynak: PwC Analizi, IMS

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

❑ İlaç sektöründe birleşme ve satın almalar

- İlaç sektörü oyuncuları arasında özellikle gelişmekte olan ekonomilere yönelik birleşme ve satın almalar devam edecektir.
- Bunun yanında küresel ilaç sektörü oyuncuları, gelişmekte olan pazarlara giriş için yerel üretici ilaç firmalarını satın almışlardır.

Tablo 2 - 1999 - 2012 Yılları Arasında Türkiye'de Gerçekleşen Satın Almalar

Şirket	Satın Alan	Tarih
Mustafa Nevzat İlaç	Amgen	2012
Cenovapharma	Polpharma SA	2011
Dr. F. Frik İlaç A.Ş.	Recordati	2011
Cinay Kimya	Santa Farma	2011
Diasis Diagnostic Systems	ERBA Diagnostics Mannheim	2011
Avimedica Veteriner Ürünleri	Lohmann Animal Health	2010
Yeni İlaç	Recordati	2008
EBV Limited	Liba Laboratuvarlar	2008
Eczacıbaşı İlaç	Zentiva	2007
Med İlaçlar	TEVA	2007
Deva Grup	Eastpharma	2006
Münir Şahin İlaç Sanayi	Partners in Life Science	2006
Biofarma	Partners in Life Science-Citigroup Venture Cap.	2006
Fako İlaç	Actavis	2003
İlsan-Hexal	Sandoz	1999

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

❖ Sağlık ve ilaç harcamalarının kontrolü

- Tüm dünyada sağlık harcamalarının artması ile ilaç harcamaları kontrol altına alınmaya çalışılmaktadır.
- Tüm dünyada ilaç harcamalarının kontrolü amacı ile farklı yöntemler ön plana çıkmaktadır:
 - Akılcı ilaç kullanımı
 - Reçete yazımı ile ilgili düzenlemeler
 - Önleyici ve koruyucu tedaviye yönelik bilinçlendirme
 - Jenerik ilaç kullanımı teşviki

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

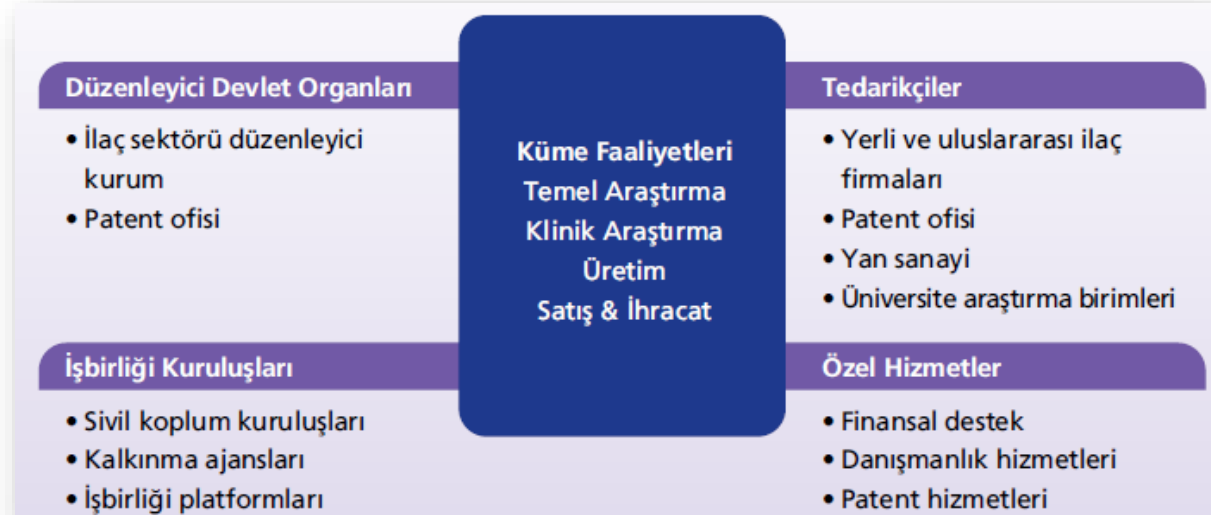
İlaç sektöründe kümelenme eğilimi

- Kümelenme, aynı sektör içerisinde birbiriyle rekabet eden, birbirlerine işbirlikleri ve tamamlayıcı ürün ve hizmetlerle bağlı olan oyuncuların coğrafik olarak bir bölgede toplanmasıdır
- Kümelenme, sektörün gelişmesinde ve sektörün ülkeye değer katmasında kaldıraç etkisi göstermektedir
- İlaç sektöründe kümelenme eğilimi tüm dünyada giderek artmaktadır.
- Kümede;
 - Ürün ve hizmet üretimi yapan tedarikçiler,
 - Tedarikçilere finansman, danışmanlık gibi değişik hizmetler sağlayacak özel hizmet kuruluşları bulunmaktadır

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç sektöründe kümelenme eğilimi

- Küme Oyuncuları

- Kümelenmenin başlıca faydaları şu şekilde özetlenebilir:

- Kümelenme içerisinde ortak hizmetlerden sağlanacak ve kümelenmeye özgü tanınan teşviklerden doğan maliyet avantajı
- Öncü Ar-Ge çalışmalarının gerçekleştirilebilmesi, ticarileştirilebilmesi ve girişimciliğin desteklenmesi
- Çok çeşitli finansman kaynaklarına, diğer kaynaklara kolay ulaşım ve tedarik zincirine fiziksel yakınlık
- Paydaşlararası ortaklık ve işbirliği imkânı

Türkiye İlaç Sektörü Mevcut Durumu

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

- ❑ Halk sağlığının korunması ve sağlık hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulabilmesi

❖ güçlü bir ilaç sektörü ile mümkündür

- ❖ Türkiye İlaç Sektörü incelendiğinde bazı ürünlerin nihai ürün şeklinde ithal edildiği görülmektedir.
 - yeni ve yüksek teknoloji gerektiren,
 - biyoteknolojik olarak üretilen,
 - implante edilen ilaçlar,
 - yeni ilaç taşıyıcı sistemler,
 - aşılar,
 - kan ürünleri,
 - değiştirilmiş salım özelliği gösteren ilaçlar,
 - insülin,
 - kanser ilaçları,
 - bazı hormonlar,
 - radyonüklidler,
 - bazı oftalmolojik preparatlar
 - antidotlardır.

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

- ❖ Türkiye İlaç Sektöründe üretim genellikle jenerik/eşdeğer ilaçlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Ayrıca, ilaç etkin madde üretimi de yapılmaktadır.
- ❖ Dünya Sağlık Örgütü tarafından belirlenen ve ülkemizde 1984 yılından itibaren yürürlüğe giren **"İyi Üretim Uygulamaları" (Good Manufacturing Practice-GMP)** çerçevesinde dünya standartlarında üretim yapılmaktadır.

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

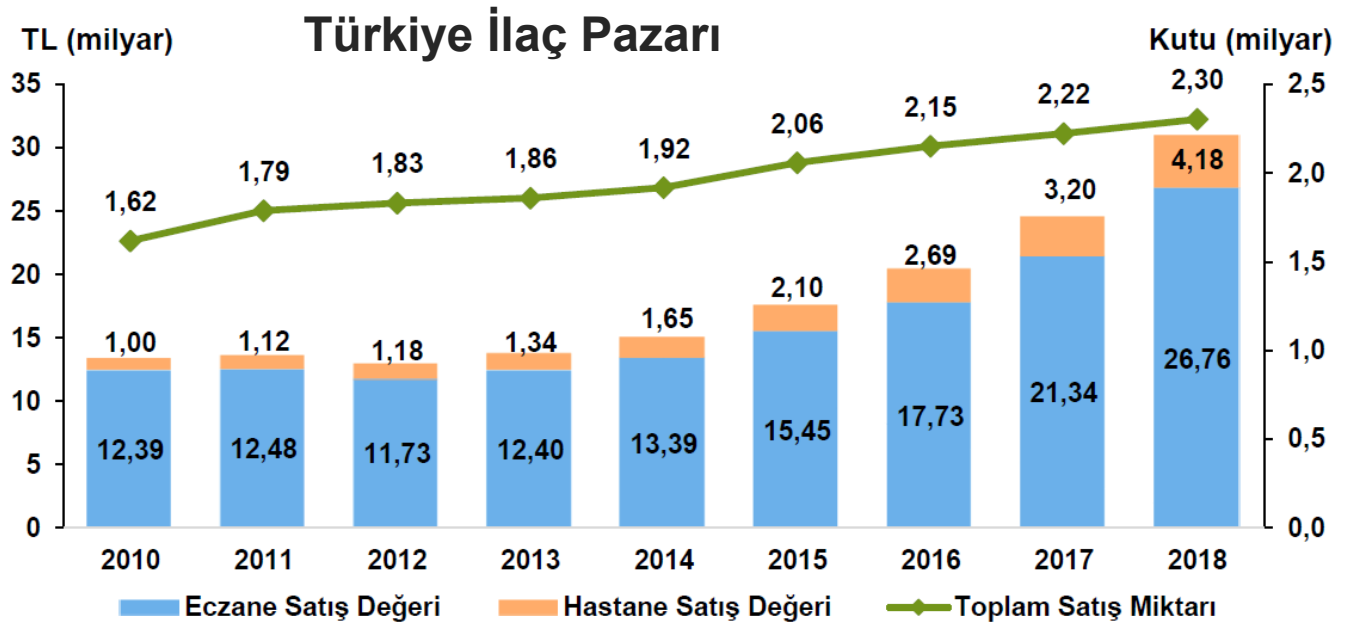
- ❖ Türkiye ilaç endüstrisi, köklü geçmişi, uzun yıllara dayanan üretim deneyimi, nitelikli insan gücü, yüksek katma değerli ve ileri teknolojiye dayanan yapısıyla ülkemizin en dinamik, en stratejik sektörlerinden birisidir.

SEKTÖR

- Türkiye ilaç pazarı 2018 yılında hastane ve eczane kanalında değer ölçeğinde %26,1 büyüme ile 30,94 milyar TL'ye ulaşmıştır
 - Avrupa'da 6.,
 - Dünyada 17. sırada yer almıştır.
 - Faaliyet gösteren yaklaşık 500 kuruluş, uluslararası standartlarda üretim yapan 81 ilaç ve 11 hammadde üretim tesisi bulunuyor. İlaç endüstrisi, 35 binden fazla çalışanıyla, ülkemizin artan ve yaşlanan nüfusuna 11 binden fazla ürün sunuyor, 160'tan fazla ülkeye ihracat gerçekleştiriyor

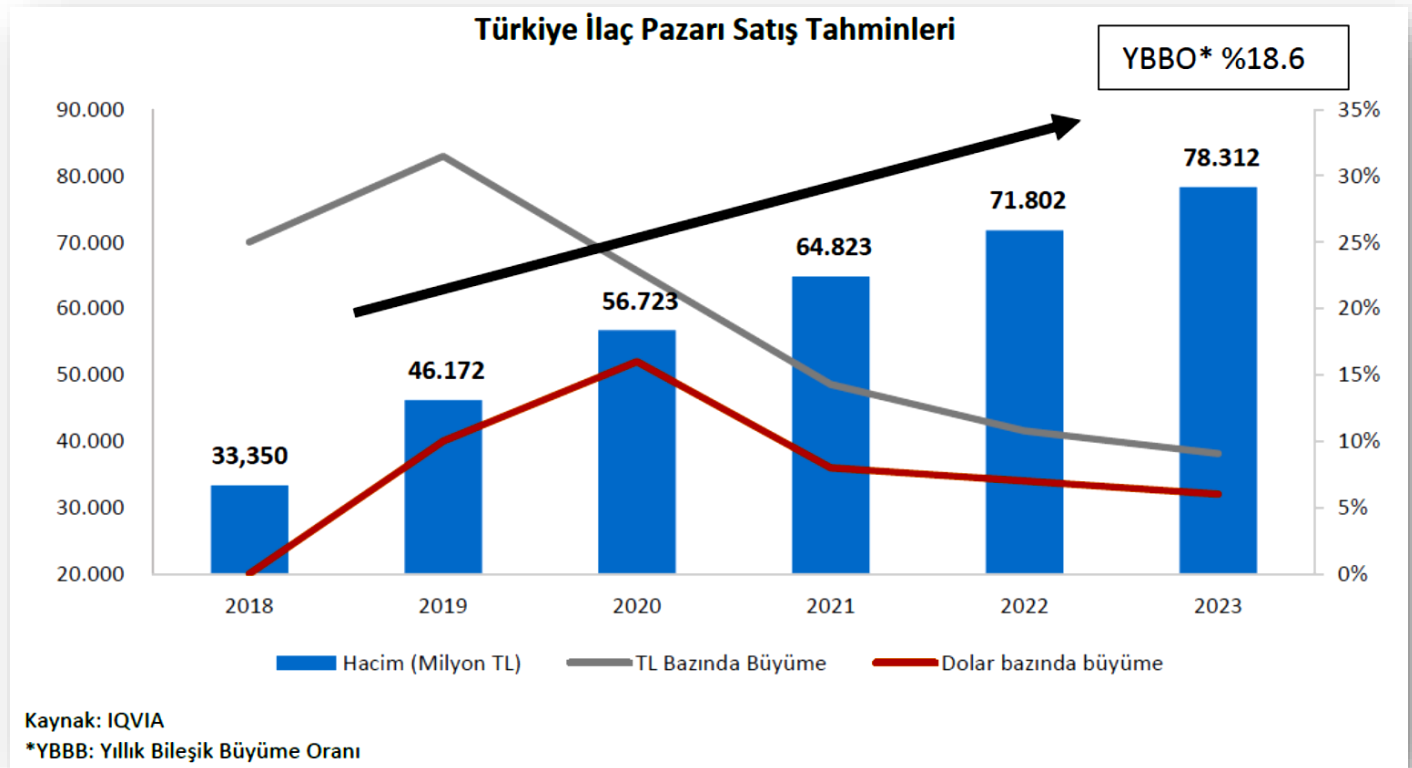
İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi **Toplam** sektör büyüklüğü ve yıllık büyüme oranları

- ❖ Türkiye ilaç sektörü artan sağlık ihtiyacına paralel olarak hızla büyümektedir.
- ❖ 2009 sonrası Global Bütçe uygulaması ile 2009-2011 yılları arasında kutu bazında %16 büyüme yaşanmışken, sektör değer olarak toplam %8 küçülmüştür.
- ❖ 2010-2018 yılları arasındaki 9 yıllık dönem incelendiğinde ilaç pazarının 2010 yılındaki 13,39 milyar TL düzeyinden %131 oranında artışla 2018 yılında 30,94 milyar TL düzeyine ulaştığı görülmektedir

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi **Toplam** sektör büyüklüğü ve yıllık büyüme oranları

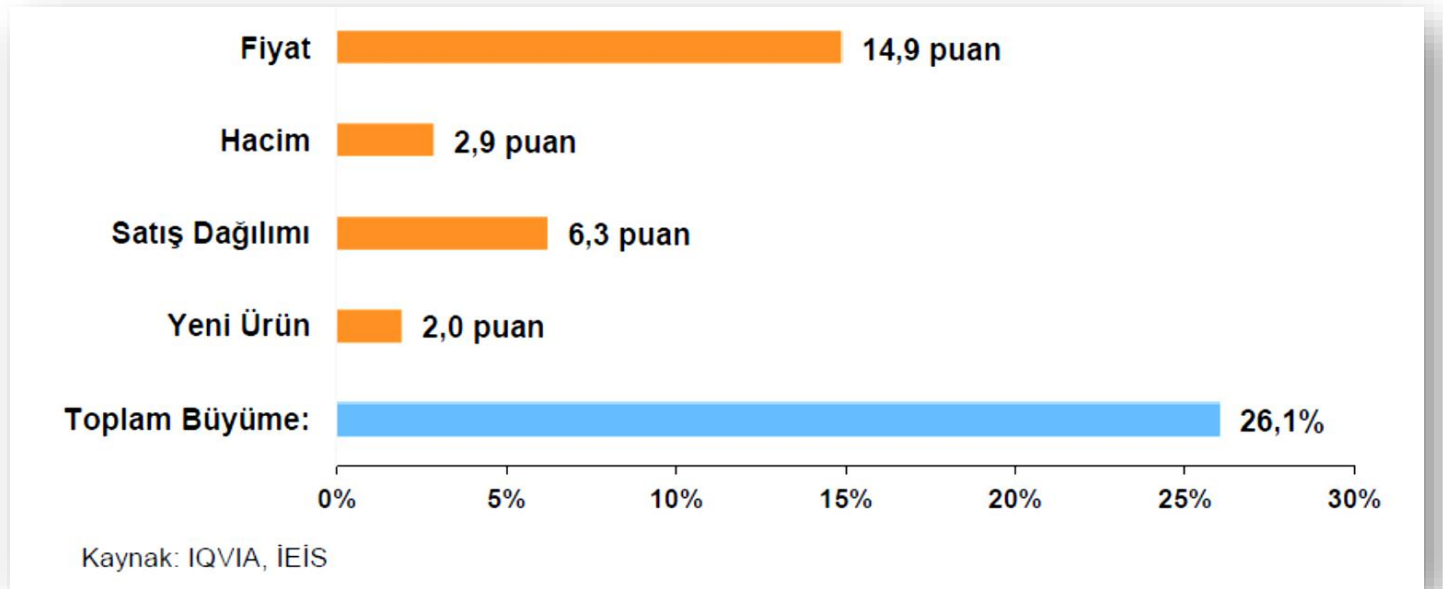
- ❖ Türkiye'nin 2018 yılında diğer ilaçlar da dahil olmak üzere 33,4 milyar TL ilaç satışı gerçekleşmiştir.
- ❖ 2019 yılında ise **46 milyar TL** satış gerçekleştirilmesi beklenen Türkiye ilaç sektöründe 2023 yılında **78 milyar TL** satış hedeflenmektedir.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi **Toplam** sektör büyüklüğü ve yıllık büyüme oranları

- ❖ 2018 yılı için değer ölçeğinde büyümeye katkı sağlayan 4 ana etken bulunmaktadır.
- ❖ Mevcut portföydeki hacim
- ❖ Fiyat artışları
- ❖ Satış dağılımındaki değişimler
- ❖ Portföye yeni ürün girişleri

Büyümenin Kaynakları

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Toplam sektör büyüklüğü ve yıllık büyüme kaynakları

❖ Fiyat:

- ❖ 2018 yılında bir önceki yıla göre gerçekleşen %26,1'lik büyümenin 14,9 puanı (3.661 milyon TL) fiyat artışından
 - ❖ 2018 yılı Şubat ayında ilaç fiyatlarını belirleyen kur %15 seviyesinde artırılmıştır
 - ❖ 1 Mayıs 2018 itibariyle iskontosuz ürünlere %2,5 fiyat artışı, iskontolu ürünlere ise %2,5 fiyat artışı

❖ Hacim:

- ❖ Büyümenin 2,9 puanı (713 milyon TL) mevcut ürün portföyündeki hacim (kutu) artışından

❖ Satış Dağılımı:

- ❖ Pazarda mevcut ürünlerin satış dağılımındaki değişiklikler, başka bir ifadeyle daha yüksek fiyatlı ürünlere kayan satış hacmindeki değişim, büyümeye 6,3 puanlık (1.536 milyon TL) bir katkı sağlamıştır

❖ Yeni Ürün:

- ❖ 2018 yılında 418 tanesi kimyasal, 26 tanesi biyoteknolojik olmak üzere pazara 444 adet yeni ilaç girmiş ve büyümeye 2 puanlık (483 milyon TL) katkı yapmıştır

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Toplam sektör büyüklüğü ve yıllık büyüme kaynakları

- ❖ Türkiye'nin ilaç sektörünün büyümesini destekleyen itici güçler;
 - ❖ Fiyat uyarlaması,
 - ❖ Geniş ürün lansmanı,
 - ❖ Hastane sektörünün büyümesi,
 - ❖ Sağlık hizmetlerine olan kolay erişim
- ❖ Türkiye'nin ilaç sektörünün büyümesini kısıtlayanlar ise;
 - ❖ Jenerik ilaçta rekabet
 - ❖ İş dünyasında yaşanan güven kaybı
 - ❖ Reçetelerde fiyatlamalarda kamu baskısı
 - ❖ Kur değer kayıpları

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi **Toplam** sektör büyüklüğü ve yıllık büyüme oranları

- ❖ 2018 yılında değer ölçeğinde referans ürünlerin %74'ünü, kutuda ise %37'sini ithal ürünlerin oluşturduğu görülmektedir.
- ❖ Eşdeğer ürünlerin ise neredeyse tamamını yurt içinde üretilen ilaçlar oluşturmaktadır
- ❖ İthal eşdeğer ürünlerin pazar paylarının küçülmesinde yurt dışı GMP denetimlerinin etkili olduğu düşünülmektedir

	REFERANS İLAÇ				EŞDEĞER İLAÇ			
	2010		2018		2010		2018	
	İthal	İmal	İthal	İmal	İthal	İmal	İthal	İmal
KUTU (mn)	38%	62%	37%	63%	5%	95%	2%	98%
	287	464	349	586	44	824	31	1.339
TL (mn)	77%	23%	74%	26%	10%	90%	4%	96%
	7.186	2.128	15.603	5.416	426	3.652	426	9.491

Kaynak: IQVIA, İEİS

- ❖ İmal ilaçlar ise **son üç senedir** pazarın üstünde büyüme kaydetmiştir. 2018 yılında %33,0 büyüme oranı ile 14,91 milyar TL'ye ulaşılmıştır
- ❖ İmal ilaçlar 2010 yılında değerinde %43,2 pazar payına sahipken 2018 yılında bu oran %48,2'ye ulaşmıştır.
 - ❖ Kutu ölçeğinde ise 2010 yılındaki %79,6 olan seviyesinden 2018 yılında %83,5 seviyesine ulaşılmıştır

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Üretim ve ihracat

- ❖ Türkiye ilaç sektörü'nün mevcut kurulu kapasitesinden yüksek miktarda yararlanılmaktadır ancak önümüzdeki dönemde yapılacak yeni üretim yatırımlarının katma değerli ve ileri teknoloji ürünlerin üretimi için planlanması önemlidir.

Tablo 10 - Tedavi Gruplarına Göre Kutu Bazında Yerel Üretimden Satışlar, 2011

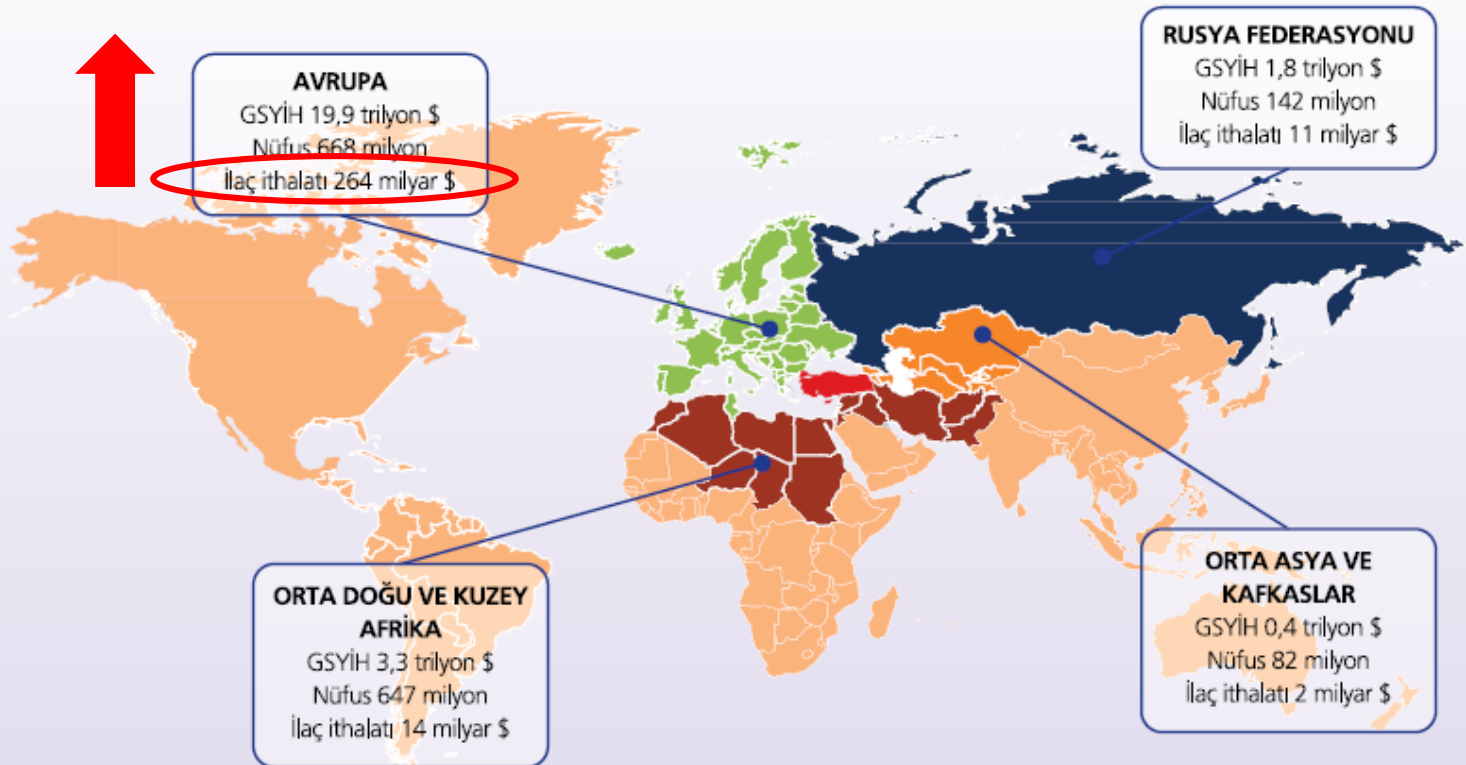
Tedavi Grubu	2011 kutu bazında yerel üretimden satışlar	2011 toplam yerel üretimin toplam satışlar içerisindeki payı (%)
<u>Sistemik Anti-efektifler</u>	215.875.405	%16,63
Solunum Sistemi	199.526.745	%15,37
Kas-iskelet Sistemi	198.337.706	%15,28
Beslenme ve Metabolizma Sistemi	178.861.022	%13,78
Sinir Sistemi	169.928.582	%13,09
Kardiyovasküler Sistem	105.837.046	%8,16
Dermatoloji	80.946.142	%6,24
Kan ve Kan Yapıcı Organlar	59.537.243	%4,59
Geritoüriner Sistem ve Cinsiyet Hormonlar	36.419.891	%2,81
Sistemik Hormonlar	20.980.599	%1,62
Duyu Organları	15.006.028	%1,16
Hastane Çözümleri	7.404.109	%0,57
Parazitoloji	5.008.179	%0,39
Çeşitli	3.345.027	%0,26
Antineoplastik ve İmmünomodülatör	563.319	%0,04
Diagnostik Ajanlar	168.807	%0,01

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Üretim ve ihracat

- ❖ Türkiye, **300 milyar \$'lık** ihracat potansiyelinin olduğu bir bölgede stratejik bir konuma sahiptir.

Şekil 23 - Komşu Bölgelere İhracat Potansiyeli

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Türkiye'nin İlaç Satışındaki Yeri								
Sıra	2012 Satış (dolar)		Sıra	2018 Satış (dolar)		Sıra	2022 Satış (dolar)	
1	ABD	327,4	1	ABD	484,9	1	ABD	603,3
2	Japonya	108,5	2	Çin	132,3	2	Çin	150,0
3	Çin	85,4	3	Japonya	86,4	3	Japonya	90,2
4	Almanya	42,1	4	Almanya	53,5	4	Almanya	64,2
5	Fransa	36,9	5	Fransa	36,8	5	İtalya	40,3
6	Brezilya	31,6	6	İtalya	34,4	6	Brezilya	38,6
7	İtalya	26,3	7	Brezilya	31,8	7	Fransa	38,2
8	İngiltere	23,1	8	İngiltere	28,4	8	İngiltere	33,3
9	Kanada	22,2	9	İspanya	24,6	9	İspanya	28,1
10	İspanya	19,9	10	Kanada	22,2	10	Hindistan	27,5
11	Rusya	17,0	11	Hindistan	20,4	11	Kanada	27,0
12	Avusturya	14,3	12	Güney Kore	15,8	12	Rusya	21,2
13	Hindistan	13,9	13	Rusya	15,5	13	Güney Kore	19,7
14	Güney Kore	11,2	14	Avusturya	13,1	14	Avusturya	14,4
15	Meksika	11,0	15	Meksika	10,0	15	Türkiye	12,8
16	Türkiye	8,0	16	Polonya	8,1	16	Meksika	12,7
17	Arjantin	7,4	17	Türkiye	7,8	17	Polonya	10,2
18	Polonya	6,1	18	Suudi Arabistan	7,7	18	Suudi Arabistan	9,2
19	Belçika	5,9	19	Belçika	6,6	19	Arjantin	8,1
20	Hollanda	5,7	20	Arjantin	6,6	20	Belçika	7,5

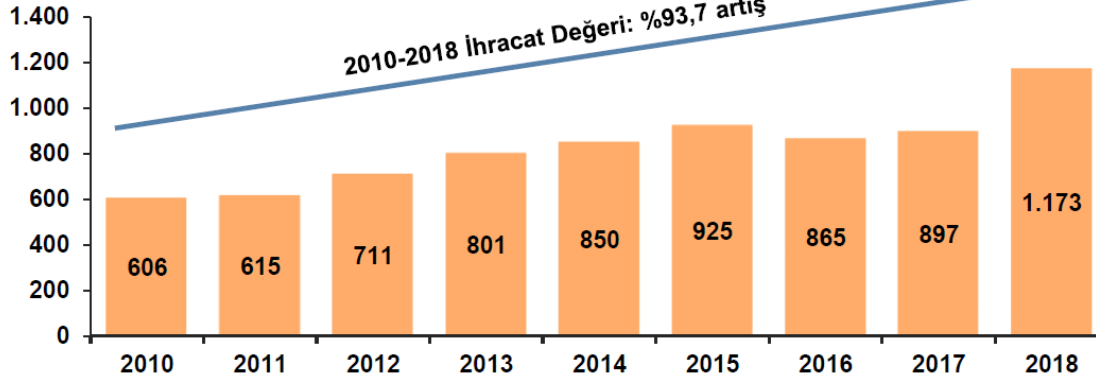
Kaynak: IQVIA

İlaç pazarı ve Firma değerlendirmesi

- Türkiye ilaç sektörünün dış ticaret hacmi son yıllarda devamlı olarak artıyor
- İlaç ihracatı 2016 yılındaki geçici gerilemenin ardından artmaya devam etti ve 2018 yılında bir önceki yıla göre yüzde 30,7 artarak 1,2 milyar dolar seviyesine ulaştı

(Milyon ABD Doları)

2010-2018 İhracat Değeri: %93,7 artış

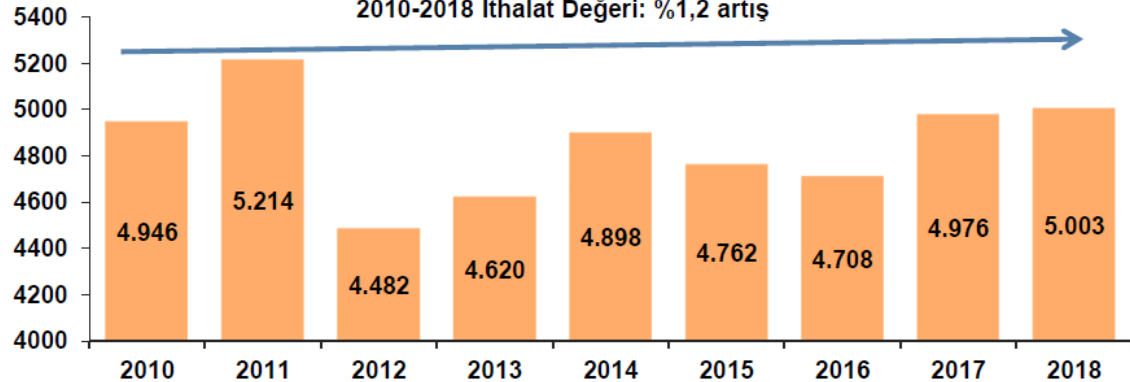

Kaynak: TÜİK, İEİS

2018
ihracatın ithalatı
karşılama oranı
% 23,44

İthalat (Milyon
ABD Doları)

2010-2018 İthalat Değeri: %1,2 artış

Kaynak: TÜİK, İEİS

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Sağlık ve ilaç harcamaları

- ❖ Türkiye’de kişi başına düşen sağlık harcaması (633 \$) gelişmiş ülkelere kıyasla düşükken, sağlık harcamalarında devlet %76’lık pay sahibidir.

Tablo 5 - Ülkelerin Sağlık ve İlaç Harcamaları, 2010

Ülkeler	Kişi başına düşen ilaç harcaması 2010 (ABD \$)	Kişi başına düşen GSYİH 2010 (ABD \$)	Kişi başına düşen sağlık harcaması 2010 (ABD \$)	Sağlık harcamalarında devlet harcamalarının payı 2010 (%)
ABD	1.054	47.184	7.557	%48
Japonya	858	43.137	3.550	%80
Fransa	634	39.460	4.836	%80
Almanya	623	40.509	4.387	%77
İngiltere	469	36.100	3.633	%78
İspanya	463	30.542	2.970	%71
Güney Kore	234	20.757	1.387	%56
Türkiye*	154	9.732	659	%76
Singapur	122	43.867	1.417	%37
Brezilya	108	10.710	918	%46
Çin	39	4.393	186	%48
Hindistan	11	1.477	48	%30

* BMI Q1 2012

Kaynak: BMI Q4 2011

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Sektörün Türkiye'deki Genel Durumu

Türkiye İlaç Sektörü

- ❖ önemli miktarlarda ve çeşitlilikte üretim
- ❖ ihracat olanağına sahip
- ❖ katma değeri yüksek
- ❖ AB ülkeleri ile kıyaslanabilir bir teknolojik düzey
- ❖ biyoteknoloji vb. dışında her türlü ürünü üretebilen

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Sektördeki Üretim Eğilimleri ve Üretilen Başlıca Ürünler

- 2012 yılı sonu itibariyle, Türkiye’de **Abdi İbrahim, Novartis, Bilim, Pfizer, EastPharma, Bayer, Sanofi, GlaxoSmithKline ve Astrazeneca** gibi firmalar sektörün önde gelen firmalarıdır.
- 2012 yılında en yüksek pazar payına değer bazında **%8,01’lik** bir oranla Abdi İbrahim firması sahip olmuştur. Abdi İbrahim’i Novartis ve Bilim ilaç firmaları takip etmektedir.

ISO- 500 Büyük Kuruluş İçindeki İlaç Firmaları		
2018 - Sıra No	2017 - Sıra No	Kuruluşlar
97	134	Abdi İbrahim İlaç San. ve Tic. A.Ş.
188	207	Deva Holding A.Ş.
200	220	Koçak Farma İlaç ve Kimya Sanayi A.Ş.
230	196	Bayer Türk Kimya Sanayii Ltd. Şti.
286	293	Nobel İlaç San. ve Tic. A.Ş.
461	436	Santa Farma İlaç Sanayii A.Ş.

Kaynak: İSO

- Dünyanın en büyük 10 ilaç üreticisinin tümünün Türkiye pazarına satışı bulunmakta, ilk 3 sırada yer alan ABD’li Pfizer, İsviçreli Roche ve Fransız Sanofi aynı zamanda Türkiye tesislerinde üretim de gerçekleştirmektedir

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Sektördeki Üretim Eğilimleri ve Üretilen Başlıca Ürünler

- ❖ Antibiyotikler, analjezikler olmak üzere birçok ilaç etken maddeleri üretilmekte olup ilaç üretiminde kullanılan hammaddelerin yaklaşık %80'i ithalat ile sağlanmaktadır.
- ❖ Ülkemizde genellikle
 - çok yeni, koruma altında ve/veya ileri teknoloji gerektiren preparatlar,
 - bazı aşılar,
 - kan ürünleri,
 - bazı kontrollü salım sistemine sahip olan ilaçlar,
 - insülin
 - kanser ilaçları,
 - bazı hormonlar,
 - radyonüklidler,
 - bazı oftalmolojik preparatlar
 - Antidotlar

gibi farklı tedavi grubundaki ilaçlar ithal edilmektedir.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

- ❖ Türkiye ilaç pazarında 2012 yılında
 - %11,8 ile antibiyotikler; değer bazında en çok harcama yapılan ürün grubudur.
 - %9,6 ile romatizma ilaçları,
 - %9,3 ile kalp-damar ilaçları,
 - %7,5 ile onkoloji ilaçları,
 - %6,1 ile sinir sistemi ilaçları,
 - %5,1 ile solunum sistemi ilaçları.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Sektörün Kapasite Kullanımı

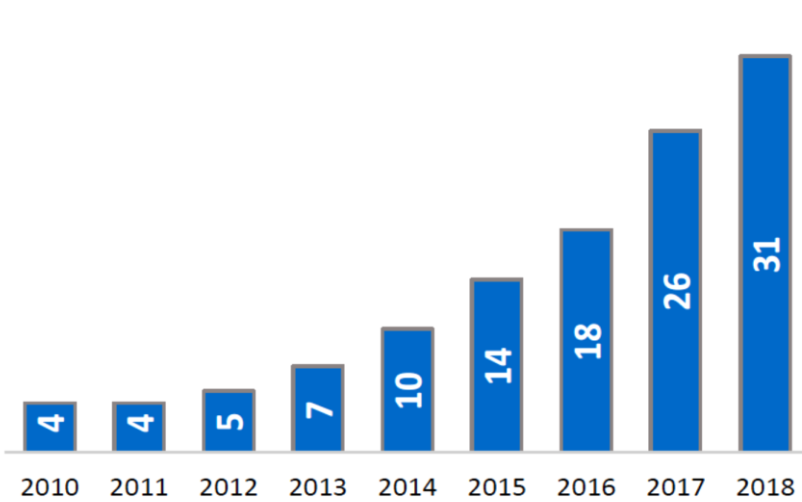
- ❖ Sektördeki firmaların tamamına yakını İstanbul ve çevresinde faaliyet göstermektedir.
 - Alt yapının daha uygun oluşu,
 - ambalaj malzemeleri ve teknik personelin teminindeki kolaylıklar,
 - ulaşım ve iletişim imkânları,
 - sağlık kuruluşlarının Marmara Bölgesi'nde yoğunlaşması
- gibi faktörler sektörün büyük bir bölümünün **İstanbul, Kocaeli, Tekirdağ** illerinde kurulmasına yol açmıştır.
- ❖ Kapasite kullanım oranı yıllar itibariyle değişim göstermiş olup ortalama %70 üzerinde seyretmiştir.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Sektörün Ar-Ge Faaliyeti

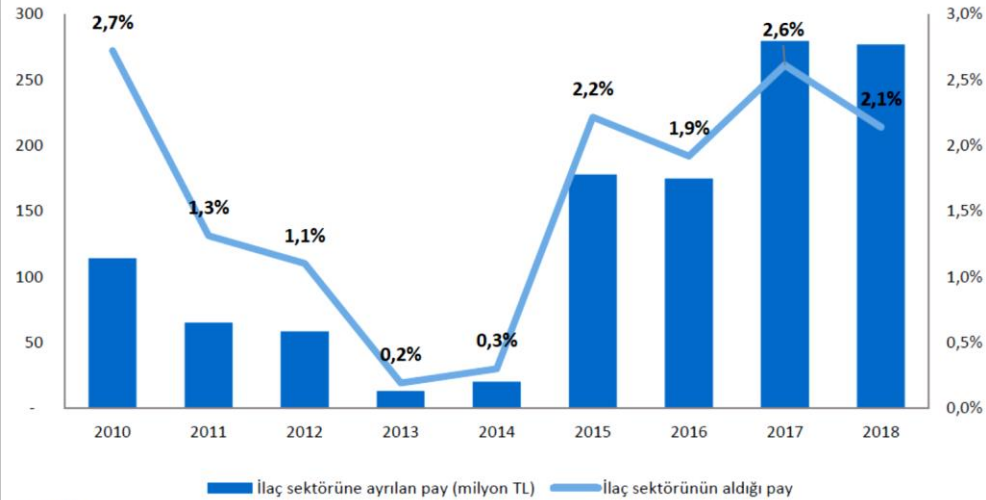
- ❖ Ar-Ge merkezi sayısının azlığının yanı sıra, Ar-Ge giderlerinin net satışlar içindeki payı dünyadaki büyük ilaç firmalarında %15 düzeyindeyken Türkiye’de bu oran %2 seviyesindedir
- ❖ TÜİK rakamlarına göre, Türkiye’de ilaç sektörü için gerçekleşen Ar-Ge harcaması 2010-2018 yılları arasında nominal olarak ortalama 131 milyon TL olmuştur.

İlaç Sektörü Akredite Ar-Ge Merkezi Sayısı

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

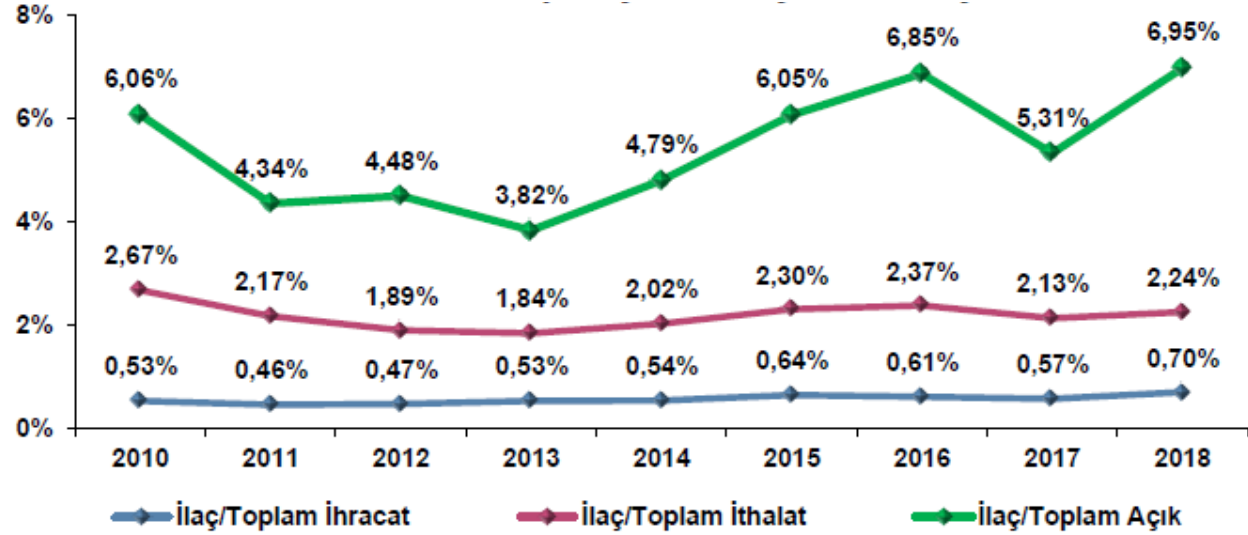
Ar-Ge faaliyetleri için ayrılan ödeneğin miktarı ve toplam içindeki payı

Kaynak: TÜİK

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

❖ Türkiye Dış Ticareti İçerisinde İlaç

Kaynak: TÜİK, İEİS

- Dünyanın önde gelen ilaç üreticilerinden ve ihracatçılarından birisi konumuna gelmek sanayimizin temel hedeflerinden birisidir
- Ülkemizdeki ilaç fiyatlarının ihracat yaptığımız ülkelerde kaynak fiyat olarak kabul edilmesi, firmalarımızın diğer ülke pazarlarına olması gerekenden daha düşük fiyatla girmesine neden olmaktadır
- Hedef ülkelerde yaşanan ruhsatlandırma, gümrük gibi süreçlere ilişkin yaşanan sorunlardır. Bu sorunların çözümü için Ticaret, Dışişleri ve Sağlık Bakanlığının desteği önem taşımaktadır

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Sektörün Dış Ticareti

2018 Yılı Türkiye'nin İlaç İthalatında İlk 20 Ülke		
Ülke	Değer (Bin \$)	Pay
Almanya	850.660	19,50%
Amerika Birleşik Devletleri	556.557	12,76%
Kore Cumhuriyeti	377.826	8,66%
İsviçre	355.042	8,14%
Fransa	295.797	6,78%
İtalya	293.460	6,73%
İrlanda	290.299	6,65%
Birleşik Krallık	279.449	6,40%
Belçika	148.142	3,40%
İspanya	119.672	2,74%
İsveç	85.741	1,96%
Avusturya	83.680	1,92%
Brezilya	77.450	1,77%
Hollanda	70.499	1,62%
Çin	63.769	1,46%
Danimarka	62.845	1,44%
Singapur	61.555	1,41%
Hindistan	57.168	1,31%
Kanada	51.374	1,18%
Japonya	36.893	0,85%
TOPLAM	4.363.434	

Kaynak: Trademap (30 GTİP kapsamındaki dış ticaret verileri baz alınarak hazırlanmıştır)

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Sektörün Dış Ticareti

2018 Yılı Türkiye'nin İlaç İhracatında İlk 20 Ülke		
Ülke	Değer (Bin \$)	Pay
Kore Cumhuriyeti	354.084	30,20%
Irak	55.690	4,75%
İsviçre	44.223	3,77%
Slovenya	32.559	2,78%
Libya Devleti	31.510	2,69%
Azerbaycan	30.533	2,60%
Kıbrıs	29.875	2,55%
İran İslam Cumhuriyeti	26.862	2,29%
Almanya	25.642	2,19%
Hong Kong	20.459	1,74%
Singapur	19.488	1,66%
Polonya	18.987	1,62%
Gürcistan	18.615	1,59%
Arnavutluk	18.331	1,56%
Birleşik Krallık	18.173	1,55%
Suriye Arap Cumhuriyeti	18.068	1,54%
Suudi Arabistan	16.828	1,44%
Afganistan	15.272	1,30%
Birleşik Arap Emirlikleri	14.646	1,25%
Ukrayna	13.677	1,17%
TOPLAM	1.172.541	

Kaynak: Trademap (30 GTİP kapsamındaki dış ticaret verileri baz alınarak hazırlanmıştır)

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

Sektörün Maliyet Bileşenleri

- ❖ İlaç sektörü ileri teknoloji gerektiren bir sektördür.
- **Teknolojik yatırımlar ve ürün çeşitliliğinin yüksekliği ilaç maliyetlerini etkileyen ana bileşenlerdendir.**
- **Ar-Ge harcamalarını** ilaç sektörünün ana maliyet bileşenlerinden biri yapmaktadır
- Kimyasal hammaddeler ve üretilen ilaçların lisans ve ruhsat maliyetleri üretimi etkileyen diğer unsurlardır.
- 2012 yılı itibariyle **Türkiye’de kullanılan ilaçların kutu bazında yaklaşık %75,1’i ülkemizde üretilmektedir.**
- Ancak, ithal edilen ilaçların maliyeti, yurt içinde üretilen ilaçların maliyetinden daha yüksektir.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasının Özellikleri

- ❖ Bir ticari faaliyet olmakla birlikte, kamu sağlığını yakından ilgilendiren ilaç sektörü;
 - devletin ilgi ve müdahalesine daha açık
 - özelde tam rekabet şartlarının bulunmadığı ve eksik rekabet koşullarının hakim olduğu sektördür.
- ❖ Sağlık hizmetleri piyasasında bir arz söz konusu iken, talep kendiliğinden oluşmaz.
 - Mesleki kuruluşların düzenleyici müdahaleleri ve asgari fiyat tespitleri
 - Sağlık hizmeti sunan kuruluşların tekel özelliği

Sağlık hizmetleri, diğer piyasalardaki mal ve hizmetlerin aksine homojen ve standart değildir.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasının Özellikleri

- ❖ Tüketiciler,
 - ❖ sağlık hizmetlerinin teknik özelliklerini bilemezler.
 - ❖ Var olan farklı kalite ve türde sağlık hizmetlerinden hangisine ihtiyacı olduğunu belirleyemez

reklam kısıtlamaları

- ❖ sağlık kuruluşları ve sağlık personeli,
 - ❖ piyasa hakkında tam bilgi sahibi

**alıcı ve satıcılar arasında
olması gereken
bir piyasa eşitliği**

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasının Özellikleri

- ❖ İlaç piyasasını yapısal olarak farklı kılan gerekçeler:
 - Hastalıklara ve buna bağlı olarak tüketilecek olan ilaçlara ilişkin belirsizlikler
 - Talep yapısından kaynaklanan farklı tüketim yapısı
 - Üreticiler tarafından patent koruması ve marka bağımlılığı gibi pazar gücünü artıran unsurlar.
 - Sanayi politikası ile sağlık politikası arasında politika uygulama tercihleri.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasının Özellikleri

❖ Serbest piyasada,

- bir mal veya hizmetin fiyatı ve üretim miktarı
→ piyasadaki arz ve talebe göre oluştuğu halde,

❖ Sağlık piyasasında

- sunulan mal ve hizmetlerin fiyatı ve miktarı → ikame edilemez ve ertelenemez, fiyat biçilemez.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasında Talep

- ilaç piyasasında tüketimi ne belirler?
- İlaç piyasasında talebi belirleyen faktörler nelerdir?
- Kişinin geliri, zevk ve tercihleri, diğer ilaçların fiyatı, ikame ilaçlar, gibi unsurlar geçerli mi?

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasında Talep

- İlaç sektöründe talebi üç aşamalı bir süreç olarak tanımlamak mümkündür.

1. Doktor kendi inisiyatifi kullanarak hastasına istediği ilaçları reçeteye yazmaktadır.

- talebi belirleyen doktor
- ilaç tüketiminde aktif rol (1 kalem ilaç veya 4 kalem ilaç)
- Hastaların ilaç tüketim alışkanlığı ve o toplumun değer yargıları
 - az ilaç kötü doktor imajı yaratılıyorsa 4 kalem ilaç hakkı kullanılır.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasında Talep

2. Hasta, söz konusu ilacı kendisi eczanelerden satın alır.

- Çok fazla yaygın değildir.
- Hastanın eğitim düzeyinin yüksek ve ilaç tüketme konusunda bilinçli olması gerek,
- Aksi takdirde komşunun tavsiyesi ya da eczacının yönlendirmesi söz konusudur.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasında Talep

3. Hasta, sigorta kapsamında ise, kamu ya da özel sigorta kurumu ilacın bedelini öder.

- Tüketici doğrudan maliyete katılmaz, serbest piyasa sağlanmaz
- Üretici fiyat muhatabı olarak tüketiciyi değil SGK'ı alır.
- İlaç tüketiminde kurum talebin oluşmasında söz sahibidir.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

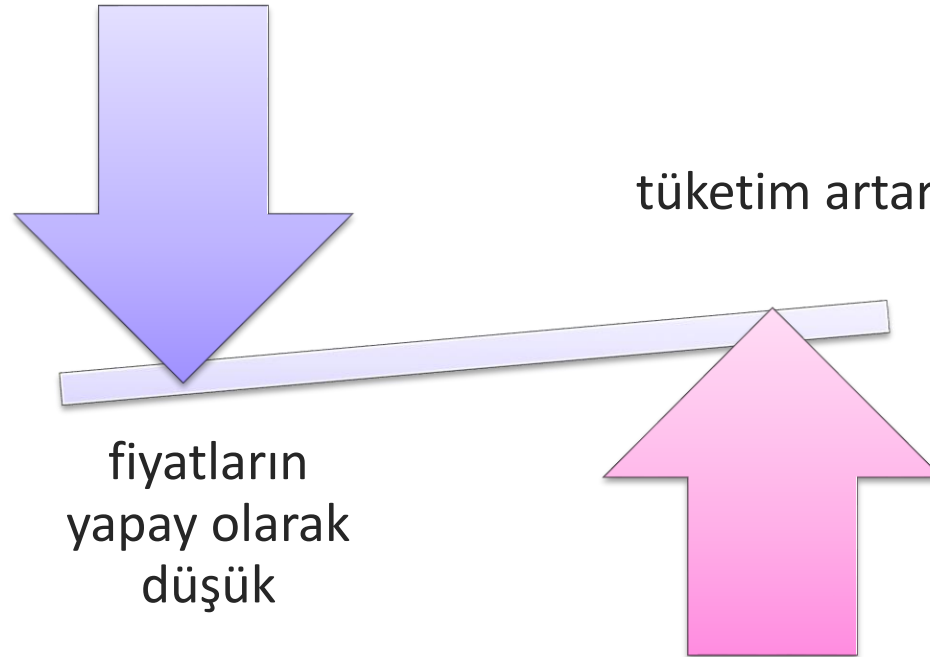
İlaç Piyasasında Talep

- ❖ İlaçta, talebin belirleyicisi genellikle doktorlar ve sosyal sigorta kurumlarıdır. Bu yüzden,
 - hastanın yanlış yönlendirilmesi ve aşırı tüketime zorlanması söz konusu olacaktır.
- ❖ Önüne geçmenin yolu;
 - Sosyal güvenlik sistemini tek çatı altında toplamak
 - ilaç piyasasının işleyişini uluslararası standartların geçerli olduğu kurallarla donatmak,
 - devletin denetim görevini yerine getirmesine yardımcı olmak,
 - fiyatların şeffaflığını sağlamak,
 - tüketicilerin ilaç tüketimi konusunda bilinçlenmesini
 - hastaların belli oranda katkı payı ödemesini sağlamaktır

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasında Talep

- ❖ İlaç sektöründe yalnız fiyatların değil, tüketim miktarının da devletin yoğun müdahalelerine maruz kalması nedeniyle, talep kanununun tam olarak işlediğini söylemek oldukça güçtür.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasının Temel Konuları

❖ İlaç Piyasasında Fiyatlandırma

❖ ilaçların fiyatlarını belirleyen temel faktörler:

- ❖ Piyasanın serbest rekabete göre mi, yoksa merkezi planlamaya göre mi örgütlendiği ?
- ❖ Devletin ilaç piyasasına ne ölçüde müdahale ettiği
- ❖ Ülkedeki sosyal güvenlik sisteminin yapısı
- ❖ Serbest piyasada arz ve talebe göre oluşmaktadır.
- ❖ Ülkelerin şartlarına:
 - ❖ sağlık bütçelerinin büyüklüğü
 - ❖ ilaç tüketim alışkanlıkları
 - ❖ ilaç sektörünün ülke ekonomisi içerisindeki yeri

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasının Temel Konuları

❖ İlaç Piyasasında Devletin Müdahalesi

❖ İlaç fiyatlarına devlet müdahalesi:

❖ Doğrudan fiyatlara müdahale

- ❖ ilaç fiyatlarının düzenleyici otorite tarafından belirlenmesi

❖ Dolaylı olarak fiyatlara müdahale

- ❖ ilaç üreten teşebbüslerin üretici ya da ürün bazındaki kar seviyesi kontrol altına alınmaktadır.

❖ İspanya, Kore, Çek Cumhuriyeti, Meksika ve Türkiye

- ❖ fiyatların uluslararası fiyatlara yakın olması (**referans fiyat**)

❖ İlaç kullanımını kontrol etme

- ❖ sigortalı bireylerin ilaç fiyatlarını ödemedeki katılım paylarının yükseltilmesidir
- ❖ sosyal güvenlik sisteminin hangi ilaçları ödeyeceğini veya hangilerini ödemeyeceğini belirten listeler
- ❖ pahalı ilaçların yerine eşdeğer ve ucuz ilaçların ödenmesi

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasının Temel Konuları

❖ ilaçta Geri Ödeme Sistemi

- ❖ **Geri ödeme;** tıbbi ürün veya sağlık hizmet bedelinin tamamının veya belirli oranının tüketiciye veya hizmeti/ürünü sunan kuruluşa sigorta kurumu tarafından ödenmesidir
- ❖ ilaç harcamaları giderek artarak sosyal güvenlik kurumlarını tehdit etmektedir.

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasının Temel Konuları

❖ Referans Fiyat ve Uygulamaları

- ❖ Referans fiyat uygulaması ilk olarak, 1989 yılında Almanya tarafından yürürlüğe konulmuş olan bir geri ödeme mekanizmasıdır.
- ❖ Hollanda, İsveç, Danimarka, Yeni Zelanda, British Columbia, Avusturalya, İtalya ve İspanya uygulamakta

❖ Temel unsurları

- Benzer terapötik ya da farmasötik etkilere sahip olan ilaçların bir arada gruplandırılması,
- Referans fiyatın, oluşturulan grup için maksimum geri ödeme fiyatı olarak belirlenmesi,
- Referans fiyatın grup içerisindeki üretici fiyatları içerisinde belirli bir nokta (minimum ya da ortalama) baz alınarak belirlenmesi,
- Üreticilerin ürün fiyatlarının belirlenmesinde serbest bırakılması,
- üreticinin belirlemiş olduğu fiyat, referans fiyatın üzerinde ise aradaki farkı tüketicinin kendi cebinden karşılamasıdır

İlaç Pazarı ve Firma Değerlendirmesi

İlaç Piyasasının Temel Konuları

❖ **İlaç Piyasasında Rekabet**

- ❖ üç başlık altında incelenmektedir

❖ **Orijinal İlaçlar Arasındaki Rekabet**

- ❖ 12 ile 15 yıl arasında patent koruması
- ❖ kısa bir süre sonra aynı terapötik kategoride yer alan terapötik eşdeğer ilaçlar pazara girmekte

❖ **Orijinal İlaçlar ile Jenerik İlaçlar Arasında Rekabet**

- ❖ Jenerik ilaçlar, patent koruması sona eren orijinal ilaçların kopyasıdır
- ❖ 12-15 yıllık patent döneminde yoğun reklam ve promosyon yatırımları marka bağımlılığı
- ❖ Doktorların orijinal ilaçların etkilerini, yeni çıkan ilaçlara göre daha iyi bilmesi nedeniyle daha fazla tercih etmeleri

❖ **Devlet Kesiminin Yer Aldığı Pazarlarda Fiyat Rekabeti**

- ❖ Pazar fiyatı ile geri ödeme fiyatının birbirlerinden ayrılmasıdır
- ❖ Üreticiler arasında rekabeti sağlama amacıyla referans fiyat